

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ВІННИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА
ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Циклова комісія з загальноосвітніх, суспільно-гуманітарних та
інформаційних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної роботи
ВСП «ВІННИЦЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ
ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА»
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
ЛЮБКА АБРОДИНА
«31» серпня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ”**

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 051 Економіка

Освітня програма – освітньо-професійна програма «Економіка»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Форма навчання	Курс	Семестри	Лекції	Практичні	СРС	Разом	Іспит, залік
Денна	II	III	15	15	60	90	Іспит, III

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Основи філософських знань» на основі освітньо-професійної програми «Економіка» підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальностей 051 Економіка, затвердженої Педагогічною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ (протокол № 9 від 29 червня 2023 року.)

Розробник: Руслан ПРИЛИПКО, викладач циклової комісії правових та психологічних дисциплін

Затверджено на засіданні циклової комісії загальноосвітніх, суспільно-гуманітарних та інформаційних дисциплін протокол № 1 від 31 серпня 2023 року

Голова циклової комісії Юлія СОРОКА

Схвалено Методичною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ, протокол №1 від 31 серпня 2023 року

Голова методичної ради ВСП ВФКЕП ЗУНУ Лілія ЗАБРОДІНА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКИХ ЗНАНЬ»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS -3	05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни - нормативна Мова навчання - українська
Модулів: 4 (3-й семестр)	Спеціальність: 051 Економіка	Рік підготовки
Змістових модулів: 2 (3-й семестр)		2-й
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр
		3-й
		Лекції
		15 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -2	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Практичні, семінарські
		15 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Вид контролю: Іспит, 3-й семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1 Мета дисципліни: вивчення курсу філософії повинно забезпечити глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, високу світоглядно-методологічну культуру студентів. Формування і розвиток сучасної світоглядно-методологічної парадигми студентської молоді не можливе без філософії як теоретичної основи людського світобачення, без розуміння філософії як життєвого завдання.

2.2 Завдання дисципліни: формування наукового світогляду;

- формування філософської культури мислення та пізнання;
- набуття навичок науково-філософського аналізу;
- набуття навичок духовного самовдосконалення;
- свідоме застосування в професійній діяльності філософської методології та знань;
- виховання творчої особистості, яка має високий рівень культури, громадянську відповідальність, національну гідність, патріотизм;
- вміння вільно і самостійно визначатися у своїх релігійно-світоглядних орієнтаціях.

Студенти повинні знати:

- - позиції класичної і сучасної вітчизняної та світової філософії по проблемам, що вивчаються;
- досконало володіти філософським способом мислення, основними філософськими принципами та першоджерелами;
- засвоїти світоглядно-гуманістичний зміст філософії, методологію і конкретні методи пізнання і наукового дослідження;

Студенти повинні вміти:

- розрізняти специфіку світобачення і світорозуміння кожної культурно-історичної епохи, бачити та логічно пояснювати внутрішні зв'язки між основними напрямками філософії;
- давати наукову характеристику філософським вченням видатних мислителів минулого і сучасності;
- користуватися науковою термінологією;
- аргументовано відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, толерантно ставитися до протилежних думок;
- застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань та в особистому житті.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни «Основи філософських знань» студенти повинні володіти такими **загальними компетентностями:**

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних

джерел.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

спеціальними компетентностями:

СК 6. Здатність вирішувати професійні завдання з організації діяльності окремих підрозділів суб'єктів господарювання.

СК 8. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів.

СК 9. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів господарювання.

СК 10. Здатність виявляти проблеми і пропонувати шляхи їх розв'язання під час аналізу конкретних ситуацій економічного характеру.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Основи філософських знань» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (Історія України, Всесвітня історія, Правознавство), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань, використання комп'ютерної техніки та відповідного програмного забезпечення

2.5. Програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти **програмних результатів навчання (РН):**

РН 6. Проявляти ініціативу та підприємливість щодо розвитку підприємства (підрозділу).

РН 15. Володіти навичками міжособистісної взаємодії, які дають змогу досягати професійної мети.

3. Програма навчальної дисципліни. Змістовий модуль I.

Тема 1. Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.

Багатовимірність поняття “філософія”. Філософія як наука і тип світогляду. Основне питання філософії, його онтологічна і гносеологічна сторони. Різні класифікації світогляду (за структурою, способом існування, рівнями, історичними типами). Головні та другорядні функції філософії у житті людини зокрема та суспільства в цілому.

Тема 2. Буття як філософська проблема. Матерія і субстанція.

Філософське розуміння світу: буття і матерія. Філософське розуміння проблеми буття. Формування уявлення про буття в історії філософії Основні форми та діалектика буття. Буття природи, суспільне буття й буття духовного. Поняття матерії. Формування і розвиток науково-філософського поняття матерії. Проблема субстанції і монізм. Матеріальне та ідеальне. Сучасна наука про будову матерії та рівні її організації. Рух і його основні форми. Простір і час як форми існування матерії.

Тема 3. Діалектика та її альтернативи.

Концепція розвитку. Діалектика як наука про загальний розвиток і зв'язок та її альтернативи. Поняття закону і категорії діалектики. Закони діалектики. Закон єдності і боротьби протилежностей. Закон взаємного переходу кількісних змін в якісні. Закон заперечення заперечення. Категорії діалектики: одиничне, особливе і загальне. Сутність і явище. Зміст і форма. Причина і наслідок. Необхідність і випадковість. Можливість і дійсність.

Тема 4. Свідомість.

Проблема свідомості в філософії. Питання відношення свідомості до матерії. Відбиття як загальна властивість матерії та його еволюція. Свідомість - найвища форма психічного відображення об'єктивного світу. Передумови виникнення свідомості та її соціальна сутність. Праця, свідомість, мозок. Форми суспільної свідомості. Їх соціальні функції і особливості. Політична і правова свідомість і їх значення в процесі демократизації суспільства і перебудова правової держави.

Тема 5. Пізнання.

Пізнання як предмет філософського аналізу: єдність об'єкта і суб'єкта. Діалектика процесу пізнання. Пізнання як єдність чуттєвого і раціонального. Пізнання, творчість, практика. Творчість та інтуїція. Істина. Об'єктивна істина. Абсолютна і відносна істина, їх діалектичний взаємозв'язок. Роль практики в процесі пізнання. Практика - основа і критерій пізнання.

Наукове пізнання і знання. Методологія наукового дослідження.
Позанаукове знання і його форми. Розуміння і пояснення.

Змістовний модуль 2. Соціальна філософія.

Тема 6. Природа і сутність людини.

Проблема людини в філософії. Концепції походження людини. Єдність біологічного і соціального в людині. Соціальна сутність людини. Проблема сенсу і змісту буття людини. Філософський підхід до проблеми життя і смерті. Людина, культура і цивілізація. Людина на межі ХХ - ХХІ ст.

Тема 7. Суспільство та його структура. Людина і суспільство.

Суспільство як предмет філософського аналізу. Суспільство і природа, їх еволюція. Джерела саморозвитку суспільства. Соціальна структура суспільства. Форми організації суспільства. Продуктивні сили суспільства. Людина в системі продуктивних сил. Людське буття і соціальне середовище. Громадянське суспільство і держава. Формація, цивілізація, світ-система як форми організації суспільства. Людина в системі соціальних зв'язків і відносин. Свобода і необхідність. Особистість і маси.

Тема 8. Європейська філософська традиція: від Античності до Нових часів.

Особливості розвитку філософської думки стародавньої Індії та стародавнього Китаю (релігійно-моральна проблематика, консервація релігійно-міфологічних уявлень, практична спрямованість науки). Теоцентризм - головна ознака середньовічної філософії. Дискусія про природу універсалій - розвиток гносеологічної проблематики. Реалізм і номіналізм - дві антагоністичні схоластичні теорії. Теорія поміркованого реаліста Фоми Аквінського

Філософія Відродження - посередницька ланка між середньовічною схоластиком і науково-філософським знанням Нового часу. Антропоцентризм Ренесансу.

Розвиток діалектики та дослідження антропологічних проблем у німецькій класичній філософії (І.Кант, І. Фіхте, Г. Гегель).

Тема 9. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні.

Етногенез українського народу, формування світоглядного менталітету (кордоцентризм, індивідуалізм, антеїзм). Основні ідеї та особливості філософії періоду Київської Русі. Могилянська академія - каталізатор розвитку філософської думки на Україні. Теорія образів І.Гізеля. Теоретична і практична етика Ф.Прокоповича. Кордоцентрична теорія Г.Сковороди. Філософські ідеї Кирило-Мефодіївського братства. Ідеї національного відродження Т. Шевченка. Філософсько-політичні

ідеї М. Драгоманова,
І. Франка, Л. Українки. Філософсько-політичні концепції
М. Міхновського, В. Липинського, Д. Донцова. Філософія України ХХ
століття.

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Найменування тем і розділів	Всього	Кількість годин			
			Лекції	Практичні	СРС	Література
Змістовий модуль 1. Вступна частина.						
1.1.	Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	11	2	2	7	[1-16]
1.2.	Буття як філософська проблема. Матерія і субстанція.	12	2	2	8	[1-16]
1.3.	Діалектика та її альтернативи.	11	2	2	7	[1-16]
1.4	Свідомість. Пізнання.	12	2	2	8	[1-16]
Змістовий модуль 2. Соціальна філософія.						
2.1.	Природа і сутність людини.	11	2	2	7	[1-16]
2.2.	Суспільство та його структура. Людина і суспільство.	11	2	2	7	[1-16]
2.3	Європейська філософська традиція: від Античності до Нових часів.	12	2	2	8	[1-16]
2.4	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	10	1	1	8	[1-16]
Всього з курсу		90	15	15	60	

5. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як специфічний тип знання.	2
2	Історичний розвиток світової філософії.	2
3	Основні проблеми сучасної світоглядної філософії.	2
4	Основні етапи розвитку філософської думки в Україні.	2
5	Онтологія	2
6	Гносеологія.	2
7	Соціальна філософія.	2
8	Філософія культури і аксіологія.	1
	Всього	15

6. Самостійна робота.

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів з літературою, орієнтування їх на критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем філософського та духовно-практичного життя людської спільноти, норм моралі, загальнолюдських цінностей, ознайомлення з наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм і плюралізм філософського мислення.

№ з/п	Тема курсу та тематика СРС	Термін контролю
1	Філософія, її призначення, зміст і функції в суспільстві.	7
2	Буття як філософська проблема. Матерія і субстанція.	8
3	Діалектика та її альтернативи.	7
4	Свідомість. Пізнання.	8
5	Природа і сутність людини.	7
6	Суспільство та його структура. Людина і суспільство.	7
7	Європейська філософська традиція: від Античності до Нових часів.	8
8	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	8
Разом		60

7. Методи навчання.

У навчальному процесі застосовуються пояснення з використанням ТЗН, практичні заняття, самостійне опрацювання наукової літератури, монографій, складання конспектів та поширених планів відповідей, виступи студентів з

повідомленнями, рефератами, індивідуальними науковими дослідженнями, робота тронними носіями інформації, Інтернетом, тощо.

8. Методи контролю.

В процесі вивчення дисципліни “Основи філософських знань” використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- директорська контрольна робота;
- іспит.

Підсумковий бал (за 100 бальною шкалою) з дисципліни “Основи філософських знань” визначається як середньозважена величина в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

3-й семестр (Іспит)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Сума
Теми 1-4 (модульна контр. роб., поточне оцінювання)	Директорська контрольна робота Теми 1- 6	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	Іспит	
20%	25%	15%	40%	100 %
Тиждень (6)	Тиждень (14)	Тиждень (15)		

Шкала оцінювання (переведення).

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	A (відмінно)
85 – 89	добре	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74	задовільно	D (задовільно)
60 – 64		E (достатньо)
35 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX

1 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F
--------	--	----------

«ВІДМІННО» - знання глибокі, міцні, системні. Студент вміє застосовувати їх для виконання завдань пошукового характеру, може самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, виявляти й відстоювати власну позицію.

«ДОБРЕ» - відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень. Студент вміє робити висновки, виправляти допущенні неточності, він знає суть понять, явищ, вміє пояснити основні теоретичні положення, може самостійно застосовувати знання в типових ситуаціях.

«ЗАДОВІЛЬНО» - відповідь правильна, але недостатньо осмислена. Студент розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати теоретичні положення. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразками.

«НЕЗАДОВІЛЬНО» - відповідь зі значними помилками і неточностями, студент відтворює менш як половину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, елементарні завдання виконує лише за допомогою викладача.

10. Методичне забезпечення.

1. Робоча навчальна програма з дисципліни: “Основи філософських знань”.
2. Матеріали комп'ютерних презентацій лекційного курсу “Основи філософських знань”.
3. Питання для поточного контролю.
4. Тестові завдання.
5. Пошукові роботи студентів.
6. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР.

11. Рекомендована література.

Основна.

1. Герасимчук А.А. Філософія: Курс лекцій: Навч. посібник для вузів. – К.: Академія, 1999. – 165 с.
2. Історія західної філософії / За ред. Б.Рассела. – К.: Основа, 1999р. – 456 с.
3. Історія філософії / За ред. Бичка. – К.: Либідь, 2001р. – 256 с.
4. Історія філософії: Проблема людини / За ред. Хамітова. – К.: Наукова думка, 2000 р. – 481 с.
5. Історія філософської думки в Україні / За ред. Огородника. – К.: Вища школа, 2000 р. – 450 с.
6. Кондзвалка В.В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.-254 с.
7. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти III- VI рівнів акредитації. 2-е

видання, виправлене і доповнене. – К.: Каравела; Львів: “Новий світ-2000”, 2002 . – 544 с.

8. Спіркін А.Г. Філософія: Посібник. – М: Гардарика, 2002. – 816 с.
9. Стратон Р. Коротка історія новітньої філософії. – К.: Либідь, 1998. – 258 с.
10. Татаркевич В. Історія філософії. Т.2. – Львів: “Магнолія Плюс”, 1999. – 232 с.
11. Філософія / За ред. Князева. – К.: Вікар, 1996 р.- 356 с.
12. Філософія історії / За ред. Бойченка. – К.: Знання, 2000р. – 256 с.
13. Філософія. За ред. Г.А.Заїченка та ін. — К.: Вища школа, 1995.-455 с.
14. Філософія. Навч. посібник / Л.В. Губернський, В.П. Андрущенко та ін; За ред. І. Надольного. – 6-те вид., випр., і доп. - К.: Вікар, 2006 р.- 534 с.

Додаткова.

1. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. — К.: Основа, 1996.-180 с.
2. Максимов С.І. Особистість і суспільство. – Харків: Фактор, 1993. – 219 с.
3. Несторенко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. – К.: Либідь., 1995. – 223 с.
4. Тарасенко М.Ф., Русин М.Ю Історія філософії України. Підручник. - К.: Академія, 1994.-156 с.

Інформаційні ресурси.

1. <http://www.filosof.com.ua> Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України .
2. <http://elibrary.nubip.edu.ua/2579/1/Філософія.pdf> Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. — К.: Академвидав, 2005. — 592 с.
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. <http://tureligious.com.ua> Перший науковий філософсько-релігієзнавчий портал де ви знайдете все про філософію та релігієзнавство, історію філософії.
5. <http://www.philosophy.ua> Філософія в Україні.
6. <http://platonanet.org.ua> Філософія без кордонів. ПлатонаНет.
7. <http://filosof.historic.ru> Цифрова бібліотека з філософії.
8. <http://philsci.univ.kiev.ua> Сайт кафедри філософії та методології науки.
9. <http://plato.stanford.edu> Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).
10. <http://www.synergetics.org.ua> Українське синергетичне товариство.
11. www.philosophy.ua Український філософський фонд.